

M
Tutkimuksia

Hinkusalmen Kyntöläispellon

Kivikautisella asuinpaikalla

Osmangin kylässä

Kuuruveden pitäjässä.
(H. M. L. 4143)

Syksyllä

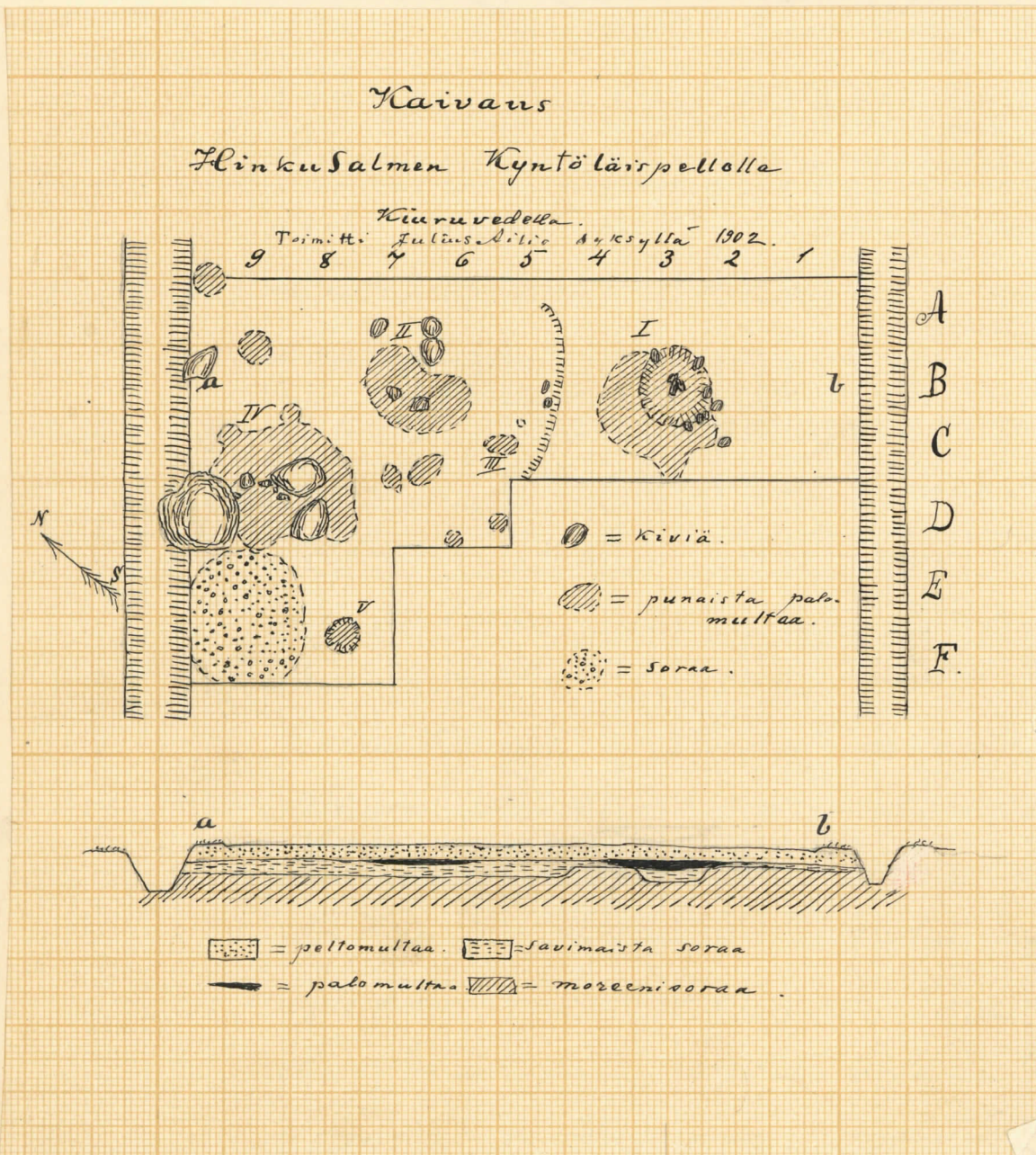
1902

Teknyt

Julius Selio.

Kivikautinen asuinpaikka
 Hinkusalmen Kyntöläispellolla
 Kiuruvedellä.

Paikka on tullut lietoon v.
 1897 Kaarlo Moitasen Keräysmat.

on ennen suorittanut 18 ja 1899, kartan, johon ks. Topogr. chr.

on noin 1/2 mi Hinku- talosta, jota antikijärven yltä WSW: ta talosta (kerto mukaan kuuluvaa) liitetty on alava, alle joutuva muutamana turvekeros, On mat.

dollista, että turve on vasta sen jälkeen syntynyt kuin Kyntöläispellolla oli kivikautiset eläjänsä, ja että siis niillä tällöin oli joko salmena tai ainakin kahdena toisiaan vastaan pistäytyväna lahtena, joista

Kivikautinen asuinpaikka
Hinkusalmen Kyntötäisgrollolla
Keuruvedellä.

Paikka on tullut lietoon v.
1897 Kaarlo Moitasen Keräysmat-
kain kautta, ja siltä on ennen-
tri Hj. Olppelgren suorittanut
kaivauksia vuosina 1898 ja 1899,
sekä laatinut asemakartan, johon
seuraavassa viitataan (ks. Topogr. chr.:
Kistöön).

Kyntötäisgrolla on noin
10 m. korkea mäki Hinku-
salmen eli Salmen talosta, joka
sijaitsee aivan Osmankijärven
rannalla, noin 200 sylvä N S W:
suuntaan. Sitä erottaa talosta
kydön niitty (ks. tähän ^{keräysmatkasta} ^{kuuluva} liitettyä
asemapöytästä), joka on alava,
tulvan aikana veden alle joutuva
niitty. Niityssä on muutamia
desimetrin vahvuinen turvekeros,
jonka alla on savi. On mah-
dollista, että turve on vasta sen
jälkeen syntynyt kuin Kyntö-
täisgrollolla oli kivikautiset
stajansa, ja että siis niitty
tällöin oli joko salmena tai
ainakin kahdena toisiaan vastaan
pistäytyväna laktana, joista

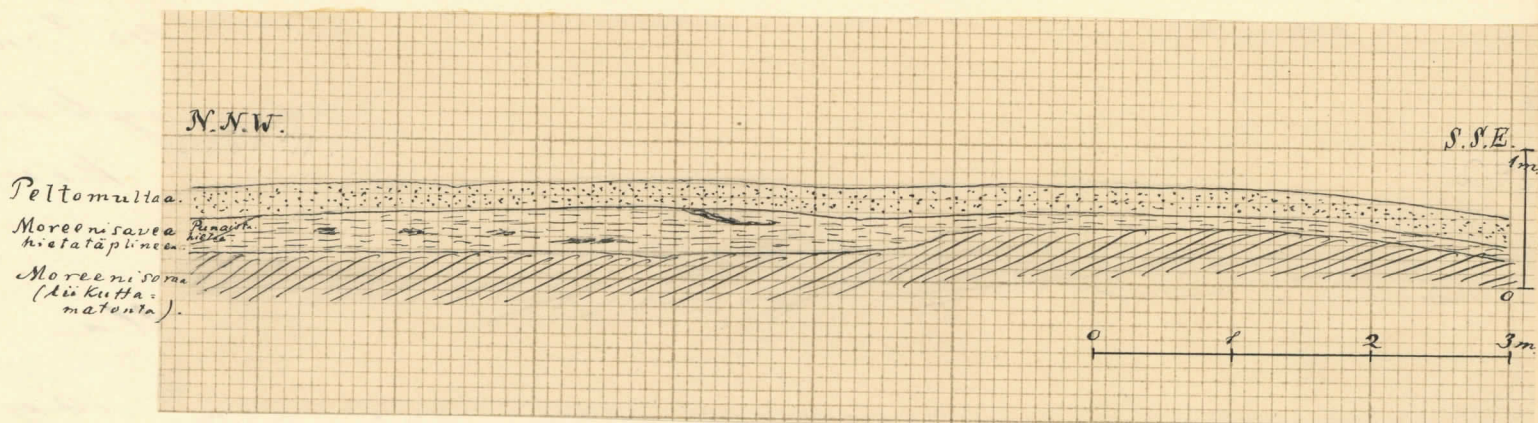
Q.W. puolin on ollut suunnatto-
masti laajempi. Kyntötäispellon
Q.W. puolella on taas suomaata,
joka on ylävampaa kuin vasta
mainittu Kydönsiittä, ja jome-
ei tulvavesi kuulu ulottuvan.

— Maanlaatu Kyntötäispellolla
on moreenisora, joka sisältä-
ää isompia ja pienempiä
kiviä ja yläosassaan on
parin desimetrin vahvuudelta
hyviä savista. Paikka esit-
tää muuten loitolta katsottuna
tähän ^(kuulua) liitetty valokuva.

Allekirjoittanut toimitti
paikalla kaivauksia syyskuun
20, 22 ja 23 p:nä yhdellä
ainoalla saralla, jolla viita.
Lussa tri Appelgrenin kartta-
aikelemassa on n:o 6. Kaivaus-
ala teki lähes 40 m², ja
sijaitsee juuri mainitulla
karttaaikelemalla peruslinjas-
ta heti Q.W. suuntaan. Tutki-
mus on tapahtunut, kuten ta-
vallisesti, nelimetreittäin ja
vaakasuorasti kiven ja kerroksien
kuorimalla (ks. kaivausalueen
asemapiirrosta ed. sivulla).

Maakerrosten laatu löy-
töpaikalla on yleensä seuraav-
yllinnä on peltomultaa noin

20 sm:n vaikeilla ja sen jälkeen
 lihasenkarnaata, paikoin ruosteita
 hietajuovia tai täpläi sisältävää
 kivetöntä moreenisavea ja
 aliina kovaa, liikuttamatonta
 vain kieman savensipitoista soraa.

Tutkittaessa ilmautui heti
 peltomullan alla kolmella koh-
 dalla 1-3 m²:n laajoja aloja
 punaisen ja useita pienempiä,
 joissa maa oli punaisen rus-
 keata, koreantaista ja hiekan-
 kaltaista. Pidämme näitä pala-
 misen kautta syntyneinä u. s.
 mutostuloksina, ja nimitämme
 isoimpia liesikohdiksi.

I:sellä liesikohdalla (ks.
 asemapiirrosta ja siinä olevaa
 poikkileikkausta) on peltomullan
 alla punamaata 13 sm:n vahvuus-
 delta kolme pienen kiven gym-
 päriillä. Mainittakoon, ettei tämä
 punamaa ole aivan tasaisen laa-
 teista vaan täpläistä ja toisi-
 naan hiilensiruja ja hummakoja

Tuhtapesäkkeitä sisältävää. Kun
punaamaa oli tarkoilleen joistuo-
rittu, osotti alustana oleva
kerros pikkukuopanteista pintaa,
ja oli laadullaan pehmeätä ja
hietaimaista savea noin 20 cm:n syvyy-
deltä ja runsaasti 1 m²:n
laajuudelta. Tämän syvennyksen
laidoille oli myös grienia kiviä,
nähtävästi ladottuina.

II: sella liesikohdalla oli
punaamaa vain 6 cm:n syvä-
tä, pikkukuopanteissa kuitenkin
15 cm:n asti. Viime mai-
rituissa näkyi myös hiengia
hiilemuruja tai oikeammin tuh-
kapilkkuja. Sen pohjalla ja
ympäri sitäkin oli maa hyvin
pehmeätä joteinkin laajalle la-
ja yhdelle puolelle on asema-
piirroksessamme merkittynä:)
Liesikiviä, työmiesten mukaan
"ikäänkivi" padan kaunattajia
esiintyi myöskin, mahdollisesti
kuiteakin luontaisina.

III: s liesikohda oli
pieni, n. 0,5 m²:n laajuinen,
ja punamaakerros siinä hy-
vin ohut.

IV: s liesikohda sijaitsee
kolmen ison kiven välissä ja
E. ymsä I: puolella, ja siihen

on myös ladottu pikkukivillä
kuten liedeksi ainakin. Tällä
liesikohdalla oli ensin puna-
maata, eli 20-23 sm:n vahvuus-
delta, ja kivien lienoossa oli
se 10-kunta sm. ylempänä kuin
vierillä.

Huomautettava on vielä
pienien ja lukuisain puna-
mattapesakkeiden esiintymien,
joiden on toisinaan havaittu
olleen pyöreäpohjaisia kuopanteita.
Erästä sellaisesta (asemapiirros-
sen D:6) löydettiin punamaan
pohjalta sängen runsaasti savi-
astian palasia, jotka muu-
tenkin enimmäkseen saatiin
juuri kerrokselta liesikohdilta.

Erityisesti huomiota
herättävä oli se sorakasa joka
löytyi IV:nen liesikohdan F: IV:
puolelta, reunuilta E ja F: 8, 9.
Pitä oli 2 m:n pituudelta ja
runsasta 1 m:n leveydeltä sekä
lähes 2 dm:n vahvuudelta, sa-
joittua sekä F: IV: että S: E: puo-
lella saven vastaan, ja ollen
pohjasta kuopalla. Sora oli hy-
vin hunkdeltua vierintäpölyä
pyökysoraa, sisältäen kyyhkysen-
munan kokoisia ja isompiakin
kivisiä. Tällainen soran esiinty-
mistapa edellyttää jotenkin

varmaan, että sora on paikalle
tuotua, mutta mitä varten?
— Olinastaan arveluna vastatta-
koon, että jos saviasioita on
paikalla tehty, kuten todennä-
köisellä näyttää, olisi tätä
soraä voitua käyttää astiain
poltossa, sillä astiaineksi on
se liian karkeata. Paattaa nim.
olettaa, että astiat ensin oli-
sivat kuivatut hiljaisella tulella
keopanteissa (sellaisissa kuin
nim. liesi I) ja sen jälkeen
poltetut tasamaalla, soralla
alustettuina. Kaikissa tapauk-
sissa ovat esim. nuo pienim-
mät, toisinaan pyöreäalaiset
punamaataplät liian vähäpätöisiä
ollakseen keitto. Tai muu liesi-
tulen jätkä. — Kaikista näistä
seikoista voisi tutkimus man-
santavoista valmistaa savias-
liivitään autan jotakin valais-
tusta, mutta sellaisia puuttuu
kokonaan meidän maastamme.
Tanskan oloihin nähden viitata-
koon teokseen F. Sehested: Fortids-
minder og Oldsager fra Egnen
om Broholm, s. 245 ss.

Muuten voivat vain jat-
ketut tutkimukset, alueittain
suoritettuina, selvittää lopulli-
sesti paikan muinaistieteel.

lietä luonnetta. Kertomuksen mu-
kaan on aikoja sitte riipen e-
dessä ollutta sarkaa jolloksi
raivatessa tavattu „muni noki-
sine kiviseen“, mutta muni laa-
dusta on nyttemmin euaan mat-
kotoita saada Lietaa sita tai
tata. Tri Appelgreinin ja alle-
kirjoittaneen tutkimusten kautta
on tullut esille liesikokkia,
kuopanteiden ja liesikivien muotoja,
mutta mitään suoranaisia jättä-
itäse asunnoista ei ole käsiille saatu.
Kuitenkin edellyttävät näiden
^(eli pitempiaikuisen asutusta paikalle)
löytymistä (ne verrattain useat
ehyt aset ja aseensalaset
joita paikalta on ennen löy-
dety (ks. Hist. Mus. L. 3564:
9-11 ja 12?, 3634 ja 3762) sekä
sangen lukuisat ennen ja nyt
löydetyt saviastianpalaset.
Tutkimista ansaitaisi myöskin
Kyntöläiapellon W.-puolella ole-
va mäen rinne pienine hieta-
eli „tuhkarajjuineen“, joilta kum-
minkaan ei mitään löytöjä ole
esille tullut

Mitä tulee allekirjoitta-
neen löytämien esineiden laatuun
^(ks. H. M. L. 4143)
niin on niissä huomattava esim.
muun kiviesine (4143:6), joka
näyttää olevan saviastian kaa-
vailukiveltä. Saviastiat osotta-

vat taas sekä muotoma että
koristelmainsa ja saveelaadun
puolesta sekulaisuutta useilla
muille kivikautisille löytöpaik-
koille, esim. Teperinaholle Räsä-
lässä, Flankasalmen asuinpaikalle
y. m., mutta aivan vailla omia
erikoispiirteitä vailla eivät ne
kuitenkaan ole. — Piinpalasia esi-
tyy kytäläispellolla joteukin
runsaasti, useat selvästi iskus-
keltystä, ja viittaavat luonnol-
lisesti liikkeysteen muiden
seutujen kanssa.